

opracował: Adam Klarecki

PROGRAM NAUCZANIA
instrumentu głównego organy

PSM I stopnia
cykl 6 - letni

*Zespół Szkół Muzycznych im. Czesława Niemena
we Włocławku*

WŁOCŁAWEK 2017

spis treści

1. wstęp	-str. 3
2. cele nauczania	-str. 3
3. materiał nauczania obejmujący:	
a) treści nauczania - zgodne z treściami zawartymi w podstawie programowej	-str. 4
b) formy sprawdzania osiągnięć ucznia	-str. 5
c) osiągnięcia nauczania – opis osiągnięć ucznia na zakończenie etapu edukacyjnego	-str. 6
4. realizacja programu nauczania:	
a) wymagania edukacyjne	-str.7
b) propozycje organowej literatury muzycznej	-str. 12
c) kryteria oceniania	-str. 19
5. komentarz do realizacji programu	-str. 20

I. WSTĘP:

Program nauczania (I etap edukacyjny) instrumentu głównego organy przeznaczony do realizacji w Zespole Szkół Muzycznych im. Czesława Niemena we Włocławku, został stworzony zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 września 2017 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 59 i 949).

II. CELE KSZTAŁCENIA:

WYMAGANIA OGÓLNE

1. Zdobyć podstawowej wiedzy ogólnomuzycznej

Uczeń poznaje elementy notacji muzycznej oraz zaznajamia się z terminami muzycznymi dotyczącymi konstrukcji i wykonania dzieła muzycznego.

2. Umuzycznienie i rozwój zainteresowań muzycznych

Uczeń rozwija zainteresowania muzyczne, uczęszczając na koncerty i słuchając muzyki z nagrań. Bierze udział w życiu muzycznym szkoły i środowiska.

3. Zdobyć podstawowych umiejętności gry na organach

Uczeń zaznajamia się z obsługą i działaniem organów, kształci umiejętność zachowania prawidłowej postawy podczas gry na instrumencie oraz odpowiedniego posługiwania się aparatem gry.

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń zdobywa umiejętności samodzielnej organizacji pracy, ćwiczenia oraz interpretacji utworów muzycznych.

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń kształci umiejętności koncentracji przed występem oraz podczas prezentacji estradowej.

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Zdobyć podstawowej wiedzy ogólnomuzycznej

Uczeń:

- 1) zna podstawowe pojęcia i terminy muzyczne w zakresie: melodyki, rytmiki, dynamiki, agogiki i artykulacji;
- 2) posługuje się wiedzą z zakresu notacji w kluczu wiolinowym i basowym;
- 3) wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną w praktyce wykonawczej (potrafi odpowiednio odczytać i zastosować w grze oznaczenia rytmiczne, dynamiczne, agogiczne i artykulacyjne).

2. Umuzycznienie i rozwój zainteresowań muzycznych

Uczeń:

- 1) uczestniczy w różnych przejawach życia kulturalnego, w szczególności w audycjach

klasowych, koncertach szkolnych, konkursach i innych imprezach muzycznych;
2) poznaje literaturę muzyczną za pomocą tradycyjnych środków oraz technik multimedialnych.

3. Zdobywanie podstawowych umiejętności gry na organach

Uczeń:

- 1) zna budowę, działanie i sposób obsługi organów;
- 2) kształci nawyki zachowania prawidłowej postawy (dobre ułożenie rąk na manuale i nóg na klawiaturze pedałowej);
- 3) posługuje się techniką gry organowej (manualowej, pedałowej i wzajemnej ich korelacji);
- 4) wykonuje utwory różnymi sposobami artykulacji;
- 5) wykorzystuje technikę gry fortepianowej, stosowaną w różnych formach muzycznych, do doskonalenia umiejętności gry na organach.

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń:

- 1) organizuje swoją pracę, ćwiczy w sposób przemyślany;
- 2) stosuje w praktyce wskazówki i zalecenia nauczyciela;
- 3) rozumie potrzebę systematycznej pracy dla osiągnięcia wyznaczonych celów.

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- 1) prezentuje przygotowane utwory publicznie;
- 2) zna i stosuje sposoby koncentracji przed występem i w trakcie koncertu.

III. MATERIAŁ NAUCZANIA

Obejmuje:

- A. Treści nauczania - zgodne z treściami zawartymi w podstawie programowej
- B. Formy sprawdzania osiągnięć ucznia - niezbędne do realizacji programu nauczania
- C. Osiągnięcia nauczania – opis osiągnięć ucznia na zakończenie etapu edukacyjnego

A. TREŚCI NAUCZANIA

1. Podstawowa wiedza w zakresie historii instrumentu, budowy instrumentu i jego części, obsługi oraz konserwacji.

2. Podstawy prawidłowego aparatu gry (prawidłowa postawa, ułożenie rąk, właściwy sposób wydobywania dźwięku).
3. Wybrane elementy techniki gry.
4. Podstawy interpretacji utworu zgodnej z zapisem, budową formalną i elementami stylu.
5. Zasady notacji właściwej dla organów oraz techniki czytania a vista łatwych utworów.
6. Przygotowanie do samodzielnej pracy nad łatwym utworem w zakresie poprawnego odczytania tekstu nutowego, ćwiczenia i korygowania błędów.
7. Przygotowanie do praktyki estradowej, z uwzględnieniem podstawowych elementów obycia estradowego, m.in. w zakresie technik opanowania pamięciowego utworu oraz koncentracji i pokonywania tremy.
8. Podstawowe formy muzykowania zespołowego.
9. Literatura muzyczna dla organów, dobrana przez nauczyciela w zależności od możliwości ucznia z uwzględnieniem jego preferencji.
10. Program na zakończenie etapu edukacyjnego.

B. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ – NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA

1. Formułowanie przez nauczyciela wymogów edukacyjnych, niezbędnych do uzyskania ocen śródrocznych i końcowo rocznych
 - Informowanie ucznia o jego poziomie osiągnięć edukacyjnych (technicznych i muzycznych).
 - Pomoc uczniowi w nauce samodzielnego opanowania utworów.
 - Pomoc uczniowi w planowaniu własnego rozwoju.
 - Motywowanie ucznia do dalszej pracy.
 - Dostarczanie informacji rodzicom i nauczycielom przedmiotów ogólnomuzycznych o uzdolnieniach ucznia oraz o ewentualnych trudnościach w uczeniu się.
2. Przeprowadzanie przesłuchań śródrocznych i egzaminów promocyjnych (końcowo rocznych).
3. Elementy brane pod uwagę przy ocenach:
 - przesłuchania semestralne (półroczne),
 - przesłuchania promocyjne (końcoworoczne),
 - popisy klasowe, szkolne i inne występy,
 - czytanie a'vista,
 - umiejętność samodzielnego przygotowania utworów,
 - aktywność ucznia: frekwencja, stopień przygotowania do lekcji, udział w koncertach szkolnych, pozaszkolnych oraz lekcjach otwartych.

Wszystkie komisyjne przesłuchania (egzaminy) oceniane są w skali od 6 do 1.

- 6 – stopień celujący
- 5 – stopień bardzo dobry
- 4 – stopień dobry
- 3 – stopień dostateczny
- 2 – stopień dopuszczający (z przedmiotu głównego ocena dopuszczająca jest oceną niepromującą)
- 1 – stopień niedostateczny (j.w.)

C. OSIĄGNIĘCIA NAUCZANIA – OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ NA ZAKOŃCZENIE ETAPU EDUKACYJNEGO

Uczeń:

- 1) szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów;
- 2) przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego;
- 3) posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym;
- 4) zna i stosuje zasady dotyczące występów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i stroju;
- 5) wykazuje wrażliwość artystyczną w kreatywnym realizowaniu zadań;
- 6) rozwija pasję muzyczną poprzez podejmowanie inicjatyw artystycznych;
- 7) publicznie prezentuje swoje dokonania;
- 8) podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry;
- 9) czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista proste utwory muzyczne;
- 10) wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonywania utworów;
- 11) świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych;
- 12) realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem;
- 13) ocenia jakość wykonywanych zadań;
- 14) pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekt tej pracy;
- 15) integruje się i współpracuje z członkami zespołu;
- 16) buduje relacje oparte na zaufaniu;
- 17) wykazuje się w działaniu aktywną postawą;
- 18) organizuje swoją indywidualną pracę;
- 19) systematycznie rozwija swoje umiejętności;
- 20) wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną;
- 21) przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 22) jest przygotowany do kontynuowania nauki;
- 23) potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem, w szczególności z tremą.

IV. REALIZACJA PROGRAMU NAUCZANIA:

Realizacja programu nauczania obejmuje następujące zagadnienia:

- A. Wymagania edukacyjne – jest to ogólna koncepcja programu nauczania przedmiotu głównego – organy. Zawiera zestaw wymagań dla poszczególnych klas cyklu sześcioletniego. Ponadto zawiera zamierzone efekty programowe do realizacji w trakcie roku szkolnego w poszczególnych klasach. Jest dopasowany do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów, dla których jest przeznaczony.
- B. Propozycje literatury muzycznej – to wskazówki metodyczne dotyczące odpowiedniego doboru trudności materiału nauczania w poszczególnych klasach.
- C. Kryteria oceniania – umożliwiające sprawiedliwą ocenę osiągnięć ucznia.

A. WYMAGANIA EDUKACYJNE

W szkole muzycznej I st. program nauczania powinien być dopasowany do indywidualnych możliwości ucznia.

Uwieńczeniem 6-letniego cyklu nauczania w szkole I st. jest egzamin, który powinien ukazać ucznia wszechstronnie w zakresie muzykalności i osiągniętych efektów nauczania.

Klasa I/c6

1. Zdobyć podstawowej wiedzy ogólnomuzycznej

Uczeń:

- 1) zna wybrane pojęcia i terminy muzyczne występujące w poznawanych utworach;
- 2) posługuje się wiedzą z zakresu notacji w kluczu wiolinowym i basowym w podstawowym zakresie;
- 3) posiada wiedzę ogólnomuzyczną w podstawowym zakresie, reaguje w grze na wybrane oznaczenia rytmiczne, dynamiczne, agogiczne i artykulacyjne).

2. Umuzykalnianie i rozwój zainteresowań muzycznych

Uczeń:

- 1) uczestniczy w wybranych przejawach życia kulturalnego, w szczególności w audycjach klasowych;

3. Zdobyć podstawowych umiejętności gry na organach

Uczeń:

- 1) przygotowuje się do gry na organach poprzez naukę gry na fortepianie;
- 2) kształci nawyki zachowania prawidłowej postawy przy wspólnej obu instrumentom klawiaturze;

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń:

- 1) ćwiczy w sposób przemyślany;

2) stosuje w praktyce wskazówki i zalecenia nauczyciela;

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

1) prezentuje przygotowane utwory publicznie;

Klasa II/c6

1. Zdobywanie podstawowej wiedzy ogólnomuzycznej

Uczeń:

- 1) zna wybrane pojęcia i terminy muzyczne występujące w poznawanych utworach;
- 2) poszerza wiedzę z zakresu notacji w kluczu wiolinowym i basowym w ograniczonym zakresie;
- 3) posiada wiedzę ogólnomuzyczną w ograniczonym zakresie, reaguje w grze na oznaczenia rytmiczne, dynamiczne, agogiczne i artykulacyjne).

2. Umuzycznianie i rozwój zainteresowań muzycznych

Uczeń:

1) uczestniczy w wybranych przejawach życia kulturalnego, w szczególności w audycjach klasowych;

3. Zdobywanie podstawowych umiejętności gry na organach

Uczeń:

- 1) przygotowuje się do gry na organach poprzez naukę gry na fortepianie;
- 2) kształci nawyki zachowania prawidłowej postawy przy wspólnej obu instrumentom klawiaturze;
- 3) jest w stanie wykonać na organach proste, dwugłosowe formy czerpane z dawnej literatury organowej;
- 4) posługuje się wskazanymi przez nauczyciela sposobami artykulacji;

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń:

- 1) ćwiczy w sposób przemyślany;
- 2) stosuje w praktyce wskazówki i zalecenia nauczyciela;

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

1) prezentuje przygotowane utwory publicznie;

Klasa III

1. Zdobywanie podstawowej wiedzy ogólnomuzycznej

Uczeń:

- 1) zna wybrane pojęcia i terminy muzyczne występujące w poznawanych utworach;
- 2) posługuje się wiedzą z zakresu notacji w kluczu wiolinowym i basowym w zakresie niezbędnym podczas pracy nad opracowywanymi utworami;
- 3) posiada wiedzę ogólnomuzyczną w szerszym zakresie, reaguje w grze na oznaczenia rytmiczne, dynamiczne, agogiczne i artykulacyjne).

2. Umuzykalnianie i rozwój zainteresowań muzycznych

Uczeń:

1) uczestniczy w różnych przejawach życia kulturalnego, w szczególności w audycjach klasowych i koncertach szkolnych;

3. Zdobywanie podstawowych umiejętności gry na organach

Uczeń:

1) zna cechy odróżniające organy od innych instrumentów klawiszowych;

2) kształci nawyki zachowania prawidłowej postawy przy wspólnej fortepianowi i organom klawiaturze, posługuje się organowym pedałem;

3) jest w stanie wykonać na organach proste, dwugłosowe formy czerpane z dawnej literatury organowej, proste miniatury z repertuaru romantycznego;

4) posługuje się wskazanymi przez nauczyciela sposobami artykulacji;

5) stale doskonali i wykorzystuje technikę gry fortepianowej, stosowaną w różnych formach muzycznych, do doskonalenia umiejętności gry na organach.

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń:

1) ćwiczy w sposób przemyślany;

2) stosuje w praktyce wskazówki i zalecenia nauczyciela;

3) rozumie potrzebę systematycznej pracy dla osiągnięcia wyznaczonych celów.

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

1) prezentuje przygotowane utwory publicznie;

2) stara się stosować proponowane przez nauczyciela sposoby koncentracji przed występem i w trakcie koncertu.

Klasa IV

1. Zdobywanie podstawowej wiedzy ogólnomuzycznej

Uczeń:

1) zna wybrane pojęcia i terminy muzyczne występujące w poznawanych utworach;

2) posługuje się wiedzą z zakresu notacji w kluczu wiolinowym i basowym w zakresie poszerzonym, niezbędnym podczas pracy nad opracowywanymi utworami;

3) posiada wiedzę ogólnomuzyczną w zakresie obejmującym zagadnienia napotymane w opracowywanych utworach, reaguje w grze na oznaczenia rytmiczne, dynamiczne, agogiczne i artykulacyjne).

2. Umuzykalnianie i rozwój zainteresowań muzycznych

Uczeń:

1) uczestniczy w różnych przejawach życia kulturalnego na terenie szkoły;

2) poznaje literaturę muzyczną za pomocą tradycyjnych środków oraz technik multimedialnych.

3. Zdobywanie podstawowych umiejętności gry na organach

Uczeń:

1) zna budowę i zasadę działania organów;

- 2) kształci nawyki zachowania prawidłowej postawy podczas gry na manuale i organowym pedale;
- 3) jest w stanie wykonać na organach proste formy czerpane z dawnej literatury organowej, proste miniatury z repertuaru romantycznego, ćwiczenia i etiudy doskonalące organową technikę pedałową;
- 4) posługuje się wskazanymi przez nauczyciela sposobami artykulacji;
- 5) stale doskonali i wykorzystuje technikę gry fortepianowej, stosowaną w różnych formach muzycznych, do doskonalenia umiejętności gry na organach.

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń:

- 1) organizuje swoją pracę, ćwiczy w sposób przemyślany;
- 2) stosuje w praktyce wskazówki i zalecenia nauczyciela;
- 3) rozumie potrzebę systematycznej pracy dla osiągnięcia wyznaczonych celów.

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- 1) prezentuje przygotowane utwory publicznie;
- 2) stosuje proponowane przez nauczyciela sposoby koncentracji przed występem i w trakcie koncertu.

Klasa V

1. Zdobyć podstawowej wiedzy ogólnomuzycznej

Uczeń:

- 1) zna większość podstawowych terminów muzycznych występujących w poznawanych utworach;
- 2) posługuje się wiedzą z zakresu notacji w kluczu wiolinowym i basowym w zakresie niezbędnym podczas pracy nad opracowywanymi utworami;
- 3) posiada wiedzę ogólnomuzyczną w zakresie obejmującym zagadnienia napotykaną w opracowywanych utworach, reaguje w grze na oznaczenia rytmiczne, dynamiczne, agogiczne i artykulacyjne).

2. Umuzycznianie i rozwój zainteresowań muzycznych

Uczeń:

- 1) uczestniczy w różnych przejawach życia kulturalnego na terenie szkoły i poza nią;
- 2) poznaje literaturę muzyczną za pomocą tradycyjnych środków oraz technik multimedialnych.

3. Zdobyć podstawowych umiejętności gry na organach

Uczeń:

- 1) zna budowę i zasadę działania organów;
- 2) kształci nawyki zachowania prawidłowej postawy (dobre ułożenie rąk na manuale i nóg na klawiaturze pedałowej);
- 3) posługuje się techniką gry organowej, jest w stanie wykonać na organach proste formy czerpane z dawnej literatury organowej, proste miniatury z repertuaru romantycznego i współczesnego, ćwiczenia i etiudy doskonalące organową technikę pedałową;

- 4) wykonuje utwory różnymi sposobami artykulacji;
- 5) stale doskonali i wykorzystuje technikę gry fortepianowej, stosowaną w różnych formach muzycznych, do doskonalenia umiejętności gry na organach.

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń:

- 1) organizuje swoją pracę, ćwiczy w sposób przemyślany;
- 2) stosuje w praktyce wskazówki i zalecenia nauczyciela;
- 3) rozumie potrzebę systematycznej pracy dla osiągnięcia wyznaczonych celów.

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- 1) prezentuje przygotowane utwory publicznie;
- 2) poszerza znajomość technik koncentracji i stara się je wykorzystać przed występem i w trakcie koncertu.

Klasa VI

1. Zdobyć podstawowej wiedzy ogólnomuzycznej

Uczeń:

- 1) zna podstawowe pojęcia i terminy muzyczne w zakresie: melodyki, rytmiki, dynamiki, agogiki i artykulacji;
- 2) posługuje się wiedzą z zakresu notacji w kluczu wiolinowym i basowym;
- 3) wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną w praktyce wykonawczej (potrafi odpowiednio odczytać i zastosować w grze oznaczenia rytmiczne, dynamiczne, agogiczne i artykulacyjne).

2. Umuzycznianie i rozwój zainteresowań muzycznych

Uczeń:

- 1) uczestniczy w różnych przejawach życia kulturalnego, w szczególności w audycjach klasowych, koncertach szkolnych, konkursach i innych imprezach muzycznych;
- 2) poznaje literaturę muzyczną za pomocą tradycyjnych środków oraz technik multimedialnych.

3. Zdobyć podstawowych umiejętności gry na organach

Uczeń:

- 1) zna budowę, działanie i sposób obsługi organów;
- 2) kształci nawyki zachowania prawidłowej postawy (dobre ułożenie rąk na manuale i nóg na klawiaturze pedałowej);
- 3) posługuje się techniką gry organowej (manualowej, pedałowej i wzajemnej ich korelacji);
- 4) wykonuje utwory różnymi sposobami artykulacji;
- 5) wykorzystuje technikę gry fortepianowej, stosowaną w różnych formach muzycznych, do doskonalenia umiejętności gry na organach.

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń:

- 1) organizuje swoją pracę, ćwiczy w sposób przemyślany;
- 2) stosuje w praktyce wskazówki i zalecenia nauczyciela;
- 3) rozumie potrzebę systematycznej pracy dla osiągnięcia wyznaczonych celów.

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- 1) prezentuje przygotowane utwory publicznie;
- 2) zna i stosuje sposoby koncentracji przed występem i w trakcie koncertu.

B. PROPOZYCJE ORGANOWEJ LITERATURY MUZYCZNEJ

1. Gamy, pasaże, ćwiczenia, etiudy

klasa I	klasa II
M. Dupré – <i>Methode d’Orgue</i> H. Keller – <i>Die Kunst des Orgelspiels</i> J. Chwedczuk – Organowe ćwiczenia pedałowe (z. I do nr 20)	Gamy durowe i molowe w obrębie jednej oktawy Trójdźwięki toniczne durowe i molowe z przewrotami w obrębie jednej oktawy M. Dupré – <i>Methode d’Orgue</i> H. Keller – <i>Die Kunst des Orgelspiels</i> J. Chwedczuk – Organowe ćwiczenia pedałowe (z. I do końca) M. Sawa – Etiudy pedałowe nr 3, 12

klasa III	klasa IV
Gamy i pasaże jak w klasie II, realizowane w szybszym tempie F. Peeters – <i>Ars Organi</i> (t. III) J. Chwedczuk – Organowe ćwiczenia pedałowe M. Sawa – Etiudy pedałowe nr 2, 4, 7, 8	Gamy i pasaże jak w klasie III Gamy durowe i molowe oktawami. H. Klotz – <i>15 Pedalstudien</i> M. Sawa – Etiudy pedałowe nr 1, 10, 5

2. Utwory dawnych mistrzów

klasa I	klasa II
<p>utwory manualowe red. B. Rutkowski – <i>Manualowe utwory dawnych mistrzów</i></p> <p>- proste formy dwugłosowe w miarę osiągnięcia możliwości wykonawczych</p>	<p>utwory manualowe red. B. Rutkowski – <i>Manualowe utwory dawnych mistrzów</i></p> <p>- proste formy dwugłosowe w miarę osiągnięcia możliwości wykonawczych</p>

klasa III	klasa IV
<p>utwory manualowe red. B. Rutkowski – <i>Manualowe utwory dawnych mistrzów</i></p>	<p>utwory manualowe G. Frescobaldi – <i>Partita sopra la folia</i> (t. II nr 21) red. B. Rutkowski – <i>Manualowe utwory dawnych mistrzów</i></p> <p>utwory z pedałem J. Pachelbel – Toccata e-moll nr 3 G. Frescobaldi – <i>Toccata chromatica</i> – <i>Ricercare</i> – <i>Capriccio pastorale</i> D. Zipoli – <i>Pastorale</i></p>

klasa V	klasa VI
<p>utwory manualowe red. B. Rutkowski – <i>Manualowe utwory dawnych mistrzów</i></p> <p>utwory z pedałem G. Frescobaldi – Toccata G-dur nr 2 (t. II) J. Froberger – Toccata</p>	<p>utwory manualowe J. S. Bach – manualowe opracowania chorałowe L. C. Daquin – <i>Noël nr 8, 4, 5</i> J. A. Guillain – <i>Pieces d'Orgue</i> (manualowe fragmenty) L. N. Clérambault – <i>Suity nr 1, 2, 3</i> (manualowe fragmenty)</p> <p>utwory z pedałem G. Frescobaldi – Toccata F-dur nr 4 (t. II) J. Pachelbel - Ciacona</p>

	f-moll – Preludium, fuga i ciacona d-moll
--	--

3. Formy triowe, sonaty

klasa I	klasa II
Nie realizowane w klasie pierwszej	Nie realizowane w klasie drugiej

klasa III	klasa IV
Mieczysław Surzyński – tria organowe zawarte w zbiorze <i>Utwory wybrane</i> . J. S. Bach – środkowe części Sonat triowych	Mieczysław Surzyński – tria organowe zawarte w zbiorze <i>Utwory wybrane</i> . J. S. Bach – środkowe części Sonat triowych

klasa V	klasa VI
J. S. Bach – Środkowe części Sonat triowych. W miarę możliwości wybrana z części skrajnych.	J. S. Bach – Środkowe części Sonat triowych. W miarę możliwości wybrana z części skrajnych.

4. Opracowania chorałowe

klasa I	klasa II
red. B. Rutkowski – Manuałowe	red. B. Rutkowski – Manuałowe

najprostsze, dwugłosowe opracowania chorałowe ze zbioru <i>Manuałowe utwory dawnych mistrzów</i> w miarę możliwości wykonawczych	najprostsze, dwugłosowe opracowania chorałowe ze zbioru <i>Manuałowe utwory dawnych mistrzów</i> w miarę możliwości wykonawczych
---	---

klasa III	klasa IV
red. B. Rutkowski – Manuałowe opracowania chorałowe ze zbioru <i>Manuałowe utwory dawnych mistrzów</i>	red. B. Rutkowski – Manuałowe opracowania chorałowe ze zbioru <i>Manuałowe utwory dawnych mistrzów</i> J. S. Bach – Chorały nr 5, 30, 31 D. Buxtehude – Chorał nr 12

klasa V	klasa VI
J. S. Bach – Chorały (z głosem solowym): nr 11, 17, 27 – Chorały: nr 1, 12, 13, 16, 21, 22, 33, 54, 55 D. Buxtehude – Chorały: nr 7, 8, 10, 11, 14,	J. S. Bach – Chorały (z głosem solowym i ozdobnikami): nr 10, 24, 26, 42, 45, 51 – Chorały: nr 1, 12, 13, 16, 21, 22, 33, 54, 55 D. Buxtehude – Chorały: nr 3, 9, 20

5. Utwory J. S. Bacha

klasa I	klasa II
Nie realizowane w klasie pierwszej	Nie realizowane w klasie drugiej

klasa III	klasa IV
red. B. Rutkowski – Manuałowe opracowania chorałowe ze zbioru <i>Manuałowe utwory dawnych mistrzów</i>	Małe preludia i fugi BWV 553-560

klasa V	klasa VI
Małe preludia i fugi BWV 553-560 Fuga h-moll BWV 579	Małe preludia i fugi BWV 553-560 Preludium a-moll BWV 569 Preludium G-dur BWV 568 Fuga h-moll BWV 579 Fuga g-moll BWV 578

6. Utwory kompozytorów romantycznych

klasa I	klasa II
W miarę możliwości najprostsze formy z XIX – wiecznego repertuaru na fisharmonię lub organy Antoni Chlondowki - Preludia	W. Żeleński – 25 preludiów na organy lub fisharmonię nr. 1, 4.

klasa III	klasa IV
W. Żeleński – 25 preludiów na organy lub fisharmonię nr. 1, 4, 9.	W. Żeleński – 25 preludiów na organy lub fisharmonię nr. 5, 7, 11, 17. L. Vierne – 24 <i>pieces libre</i> (łatwiejsze) C. Franck – L' Organiste – wybrane miniatury

klasa V	klasa VI
W. Żeleński – 25 preludiów na organy lub fisharmonię nr. 5, 7, 11, 17. L. Vierne – 24 <i>pieces libre</i> (łatwiejsze) S. Karg-Elert – 13 <i>preludiów</i> (Min. org. nr 13) C. Franck – L' Organiste – wybrane miniatury	W. Żeleński – 25 preludiów na organy lub fisharmonię nr. 5, 7, 11, 17. L. Vierne – 24 <i>pieces libre</i> (łatwiejsze) J. Brahms – Chorały nr 2, 5, 6, 7, 8 C. Franck – <i>Cantabile</i> (Min. org. nr 7)

7. Utwory kompozytorów polskich

klasa I	klasa II
Utwory z Warszawskiej Tabulatury Organowej XVII w. (w przypadku możliwości wykonawczych).	Utwory z Warszawskiej Tabulatury Organowej XVII w. (w przypadku możliwości wykonawczych).

klasa III	klasa IV
<p>red. J. Gołos – <i>Z polskiej muzyki organowej XVI w.</i> (najłatwiejsze preambuła)</p> <p>red. J. Grubich – <i>Dawna polska muzyka organowa</i></p> <p>Anonim – <i>Cantio polonica</i></p> <p>W. Żeleński – Preludia</p> <p>A. Chlondowski - Preludia</p>	<p>red. J. Gołosa – <i>Z polskiej muzyki organowej XVI w.</i> (łatwiejsze preambuła)</p> <p>red. J. Grubich – <i>Dawna polska muzyka organowa</i></p> <p>Mikołaj z Krakowa – Preambulum in F</p> <p>Utwory z Warszawskiej Tabulatury Organowej XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Preludium na Sanctus (12)</i> – <i>Preludium (15)</i> – <i>Canzona primi toni (50)</i> – <i>Capriccio i proportia (47)</i> <p>S. Moniuszko – Dwa preludia</p> <p>A. Freyer – Dwa chorały</p>

klasa V	klasa VI
<p>red. J. Gołosa – <i>Z polskiej muzyki organowej XVI w.</i></p> <p>J. Sowa – <i>Salve Regina</i></p> <p>red. J. Grubich – <i>Dawna polska muzyka organowa</i></p> <p>Utwory z warszawskiej tabulatury organowej XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Canzona primi toni (43)</i> – <i>Canzona primi toni (48)</i> – <i>Fuga (13)</i> <p>M. Surzyński – Elegia</p>	<p>red. J. Grubich – <i>Dawna polska muzyka organowa</i></p> <p>D. Cato – Fantazja</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fuga <p>Utwory z Warszawskiej Tabulatury Organowej XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Toccata tertio toni (56)</i> – <i>Toccata tertio toni (20)</i> – <i>Preludium primi toni (1)</i> <p>Anonim</p> <ul style="list-style-type: none"> – Parafraza psalmu XLIII

	M. Surzyński – <i>Chanson triste</i> T. Machl – Etiuda 5
--	---

C. KRYTERIA OCENIANIA:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń spełniający wymagania na ocenę bardzo dobrą, wyróżniający się indywidualnością artystyczną, realizujący program klas wyższych, osiągający sukcesy na konkursach i przesłuchaniach regionalnych lub ogólnopolskich.

Ocena bardzo dobra

- swobodny aparat gry – biegłość, elastyczność, koordynacja (w stosunku do lat nauki gry),
- bogaty zasób środków techniki instrumentalnej,
- bardzo dobra realizacja programu (w tym prawidłowe odczytanie tekstu, opanowanie utworów),
- muzykalność: frazowanie, wyrazowość i przejrzystość gry,
- systematyczna, w dużym stopniu samodzielna praca, w której słychać świadome wykorzystanie wiedzy z innych przedmiotów,
- czytanie a' vista: bezproblemowe.

Ocena dobra

- aparat gry bez większych usterek,
- dobre przygotowanie techniczne,
- prawidłowe odczytanie tekstu, ale realizacja programu nieco wydłużona w czasie,
- dobre frazowanie i wyrazowość utworów, wrażliwość na wydobywanie dźwięku itp.,
- niezbyt systematyczna praca, nie w pełni samodzielna,
- czytanie a' vista: ogólnie prawidłowe.

Ocena dostateczna

- usterki aparatu mimo korekty,
- słaby rozwój techniki gry, tak manualowej, jak pedałowej,
- ograniczona wrażliwość na wydobywanie dźwięku,
- tekst odczytany z licznymi błędami,
- dużo przypadkowości i chaosu w grze, notoryczne kłopoty z opanowaniem tremy,
- realizacja programu nauczania poniżej minimum,
- brak pracy domowej ucznia lub jej niestaranność,
- czytanie a' vista: z pewnymi problemami.

Ocena dopuszczająca

- poważne mankamenty aparatu mimo korekty, utrudniające dalszy rozwój, problemy ruchowe,
- brak wrażliwości wydobywania dźwięku,
- źle odczytany tekst,
- gra chaotyczna, „brzydka”,
- brak pracy domowej ucznia, skutkujące niezrealizowaniem programu,

- czytanie a' vista: z dużymi problemami.

Ocena niedostateczna

- otrzymuje uczeń, który nie rokuje nadziei na dalszy rozwój i nie spełnia wymagań edukacyjnych.

V. KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU

Program nauczania przedmiotu głównego organy został skonstruowany zgodnie z zasadą kontynuacji procesu nauczania. Zgodnie z nią cały proces nauczania wymaga ciągłego utrwalania i powtarzania posiadanych umiejętności, ich doskonalenia, poszerzania i wzbogacania o nowe elementy.

Uczniowi należy zapewnić warunki niezbędne do realizacji programu nauczania. Sala, w której odbywają się zajęcia powinna spełniać określone warunki niezbędne do efektywnej pracy. Akustyka sali powinna być dobra, bez dużego pogłosu, by nie uniemożliwiać pracy nad właściwą rejestracją utworów. Należy zadbać o właściwe oświetlenie i wentylację klasy. Sala powinna być wyposażona w sprawny instrument, wolny od usterek i nastrojony. Salę należy wykorzystywać wyłącznie na lekcje oraz ćwiczenia na organach, aby w ten sposób zapewnić uczniom odpowiednią ilość godzin na pracę pozalekcyjną. W Sali organowej winna być również szafka na obuwie organowe uczniów

Wskazane jest, aby w sali znajdowała się podręczna biblioteka nutowa i metodyczna, a także metronom. Nauczyciel powinien również mieć możliwość korzystania ze sprzętu do nagrywania i odtwarzania. Ważną rolę w procesie nauczania odgrywa biblioteka szkolna, zaopatrzona w podstawowe pozycje repertuarowe zawarte w programie nauczania, pozycje metodyczne, ewentualnie nagrania z zakresu literatury organowej. W przypadku braku fonoteki nauczyciel powinien zapewnić uczniowi możliwość wspólnego słuchania nagrań ucznia oraz innych pianistów i analizowania ich, co stanowi niezbędny czynnik rozwoju świadomości muzycznej.